

PAIMENSUKUISEN ASEMASTA KENNELMAAILMASSA



PAIMENSUKUISEN IMAGO

Paimensukuisella lapinkoiralla ei ole vielä 20 vuoden ponnistelujenkaan jälkeen virallista asemaa koirakentässä. Sen säilyminen omana kantanaan on PLS:n ja sen toimintaa kannattavien ihmisten ansiota. Ei Kennelliitto eikä rotujärjestö Lappalaiskoirat tai sitä aiemmin edustaneet Pystykorvajärjestö ja Lapinkoirayhdistys ole tehneet yhtään päätöstä, jossa ne asettuisivat tukemaan paimensukuisen säilyttämistä omana ryhmänään. Kielteisiä päätöksiä löytyy kosolti.

Miten sitten on mahdollista, että 80-luvun loppupuolen aallonpohjan jälkeen (noin 50 pentua/vuosi) paimensukuisten pentujen vuosittainen määrä on tasaisesti kasvanut ollen nyt jo noin nelinkertainen (yli 200 pentua / vuosi)?

PLS ja sen jäsenet ovat aktiivisesti tuoneet esiin paimensukuisia lapinkoiria. Järjestö on rohkeasti ottanut kantaa sekoitukseen ei-

paimensukuisten kanssa ja muihin linjan vesittämisaikeisiin. Vahvan imagon luominen on ollut tärkeä osa koiran suojelua. Meidän ei ole tarvinnut marssittaa koiriamme Mannerheimintiellä niin kuin Äkkijyrkän Miina joutui tekemään alkuperäiskarjan puolesta, mutta aktiivinen, positiivinen toiminta, lehtikirjoitukset ja muu julkisuus ovat tehneet paimensukuisesta brändin.

Niin kauan kun suojelu on harrastajien varassa ilman kennelmaailman virallista vahvistusta, matala profiili tyyliin ”samoja lapinkoiriahan nämä kaikki” johtaisi auttamatta paimensukuisten sekoittumiseen suomenlapinkoiran rekisterin sisällä.

RATKAISUMALLIT

Viimeisen reilun kymmenen vuoden aikana on PLS:n taholta tehty lukuisia aloitteita neuvotteluista ja keskusteluista rotujärjestölle ja suoraan Kennelliitolle. Ne ovat kilpistyneet

PAIMENSUKUISEN ASEMASTA KENNELMAAILMASSA

rotujärjestön kielteiseen kantaan. Kennelliitto ei ole ottanut itsenäistä vastuuta, vaan se on heittänyt aina pallon rotujärjestölle.

Jos lähtisimme tällä hetkellä tavoittelemaan omaa rotua, joutuisimme monen ongelman eteen. Paimensukuiselle lapinkoiralle pitäisi laatia rotumääritelmä, jossa FCI:n sääntöjen mukaan pitää rodun ulkomuoto määrittellä tiukin rajoin ja pyrkiä rodussa tähän määritelyyn yhtenäiseen ulkonäköön. Paimensukuinen olisi yksi rotu muiden joukossa, jossa tavoiteltaisiin sertejä ja muotovalion arvoja. Tämä olisi suuri uhka kannan säilymiselle monimuotoisena alkuperäisen pitkäkarvaisen porokoiran maatiaiskantana.

Koiramme syntyhistoriaa kunnioittava ratkaisumalli olisi paimensukuisten lapinkoirien siirtäminen lapinporokoiriksi ja säilyttäminen siellä erillisenä pitkäkarvaisena koirakantana. Osa paimensukuisten kasvattajista on jo kuitenkin mieltänyt koiramme niin pitkään lapinkoiriksi ja jopa tavoitellut suomenlapinkoiran rotumääritelmää, että tämä malli saattaisi aiheuttaa eripuraa paimensukuisten harrastajien keskuudessa. Suomenlapinkoirakasvattajat todennäköisesti vastustaisivat tätä ratkaisua. Veisihän se merkittävän osan nykyisen rodun geeniaineksestä toiseen rotuun. Lapinporokoirakasvattajien keskuudessa asialla on sekä kannattajia että vastustajia.

Paras ja helpoimmin toteutettava ratkaisu olisi PLS:n ehdottama malli, jonka mukaan paimensukuiset lapinkoirat saisivat rekisterikirjaansa kirjaintunnuksen. Näin paimensukuinen kanta erottuisi selkeästi suomenlapinkoiran rekisterin sisällä. Tämä ratkaisu voitaisiin toteuttaa kivuttomasti tietokoneen ääressä. PLS voisi antaa apuaan asian käytännöllisessä hoidossa eli tarkastaa, että kirjaintunnus tulisi vain ja ainoastaan niille koirille, jotka polveutuvat PLS:n määrittelemistä kanta-koirista. Kirjaintunnus merkittäisiin rekisteriin kasvattajan pyynnöstä. PLS:n jäsenten keskuudessa tämä ratkaisumalli on saanut

viime vuosina laajan kannatuksen. Syksyn 2002 aikana noin 600 ihmistä allekirjoitti Kennelliitolle ja Lappalaiskoirat ry:lle osoitetun vetoomuksen kirjaintunnuksen puolesta.

SEKOITUSPENTUEET

Paimensukuisten määrän ja suosion kasvamisen myötä ei-paimensukuisten kasvattajien kiinnostus koiriimme on lisääntynyt. Sekoituspentujen määrä on tasaisesti kasvanut 90-luvun loppupuolelta lähtien.

Tärkein syy sekoituspentujen tekoon näyttää olevan koko ei-paimensukuiseen kantaan levinnyt silmäsairaus PRA. Paimensukuisissa lapinkoirissa ei ole yhtään PRA- tapausa toistaiseksi todettu, vaikka silmiä on tutkittu yli 700 koiralta.

Rotujärjestön suhtautuminen paimensukuisiin kasvattajiin on ristiriitainen. Se on syyskokouksessaan 2001 lopettanut yhteistyön PLS:n kanssa. Termi paimensukuinen lapinkoira on jopa kielletty lappalaiskoirien virallisissa julkaisuissa ja Lapinkoira-lehdessä (Lappalaiskoirat ry:n hallituksen päätös vuonna 2001). PLS:aa ja sen kasvattajia syytetään siitä, että he eivät hyväksy sekoituspentueita. Toisaalta juuri tämän ansiosta 20 vuotta erillisenä säilynyttä kantaa hyödynnetään suomenlapinkoiran jalostuksessa. Suomenlapinkoiran kasvattajat tuntuvat luottavan siihen, että tämä geenireservi säilyy edelleenkin heidän käytössään, vaikka he eivät sen olemassaoloa virallisesti tunnustakaan. Päinvastoin, säilyttämisestä innostuneet leimataan hankaliksi.

PLS:n jäsenten ja erityisesti Aila Korhosen vahva ja aktiivinen panos lappalaiskoirien historian tunnetuksi tekemisessä netissä ja lehdissä on saanut aikaan sen, että ei-paimensukuistenkin suomenlapinkoirien kasvattajat haluavat korostaa niitä koiriensa

PAIMENSUKUISEN ASEMASTA KENNELMAAILMASSA

juuria, jotka johtavat paimensukuisiin kanta-koiriin. Samalla halutaan vähätellä 70-luvun loppupuolelta lähtien rotuunotettujen koirien merkitystä. Nämä koirat (esim. Kalikkakaula, Fredi, Jeri,) jalostivat suomenlapinkoira ravaajatyypisistä paimenkoirasta laukkaajatyypiseksi pystykorvaksi. Ne otettiin rotuun siihen aikaan tavoitteena pidetyn ulkomuodon perusteella. Polveutumistiedot ja käyttöomaisuudet olivat vähintäänkin epäselvät.

Monen suomenlapinkoirakasvattajan ihanteena on nykyään alkuaikojen paimensukuiset, Peski-kennelin valiot. Siksi ei-paimensukuinen kanta on ulkomuodollisesti taas lähentynyt paimensukuisia.

Tänä päivänä suomenlapinkoira on kymmenen suosituimman rodun joukossa. Nämä taustoiltaan tuntemattomat, rotuunotetut koirat ovat rekisterikirjoissa kaukana takana-päin. Niiden vaikutusta kantaan ei voi kuitenkaan kiistää. Onhan esimerkiksi Kalikkakaula levinnyt koko kantaan, ja sen osuus Veikko Liljan tekemän kantakoiralaskelman mukaan on 18 % vielä tämän päivän koirissa. Ei-paimensukuisen kannan ulkomuoto on saatu yhtenäiseksi ja nykykoirat ovat keskenään sukua eli ne muodostavat selkeän rodun. Rotu on suosittu seura- ja harrastuskoira, joka on saanut kansainvälistä arvostusta.

KAKSI KANTAA SUOMENLAPINKOIRASSA ON RIKKAUS

Molemmat suomenlapinkoiran kannat ovat tulleet suosituiksi omilla ansioillaan. Ne eivät kilpaile keskenään, vaan täydentävät toisiaan. Näin hyvinkin erilaiset koiraharrastajat löytävät mieleisensä suomenlapinkoiran. Siksi pitkäaikainen kiista ja siihen tuhlautuva energia voitaisiin vapauttaa antamalla paimensukuiselle lapinkoiralle tunnustettu aseman suomenlapinkoirarekisterin sisällä kirjaintunnuksen avulla.

Väite, että eri linjojen säilyttäminen kaventaisi suomenlapinkoiran perimää, on epätieteellinen. Jos meillä on kaksi erillistä kantaa, jossa pyritään säilyttämään geeniaines mahdollisimman laajana, se on pitkällä aikavälillä varmempi ja turvallisempi tapa koko rodun kannalta. Jos Lappalaiskoirat ja Kennelliitto takaavat paimensukuisen lapinkoiran säilymisen, PLS on halukas yhteistyöhön rotujärjestön kanssa, jos he perustellusta syystä halusivat käyttää paimensukuisia lapinkoiria lapinporokoirien tai suomenlapinkoirien kasvatuksessa. Maatiaiskannan yksi tärkeä tehtävä on toimia geenipankkina.

KAIKKI SUOMALAISET RODUT ON JALOSTETTU MAATIAISKANNOISTA

Ei-paimensukuisen lapinkoiran kasvatusta on aina ollut perinteistä ulkomuotojalostusta niin kuin muissakin kennelroduissa. Rotumääritelmän perustuva koiranjalostus tähtää yhtenäiseen kantaan. Näin on maailmalla luotu satoja eri rotuja. Alkujaan kaikissa on lähdetty liikkeelle maatiaiskannoista tai toisista roduista.

Paimensukuisen lapinkoiran kantakoirat ovat pitkäkarvaisen porokoiran maatiaiskannan rippeitä, joita 70-luvulla oli vielä Lapista löydettävissä. Kantakoirien taustat ja historia on selvitetty mahdollisimman tarkkaan, eikä kantaan ole tuotu sen jälkeen muuta kuin neljä myöhemmin suomenlapinkoirarotuun otettua koira, jotka täyttävät paimensukuisille asetetut kriteerit. Tämä kanta säästyti tyypilliseltä 80- ja 90-lukujen ulkomuotojalostukselta, josta kennelväkeä nyt maailmanlaajuisesti kritisoidaan. Paimensukuisen lapinkoiran kanta edustaa vaihtoehtoista koirankasvatusta, jossa annetaan suuri arvo koiran alkuperälle.

≤